

Den andra problemgruppen har relativt lätt att få arbeten men svårare att behålla dem, antingen genom att de själva lämnar dem eller genom att arbetsgivaren inte vill behålla dem. Beredskapsarbeten kan för denna grupp komma att fungera bara som ett i raden av andra tillfälliga arbeten och det verkar krävas åtgärder som är mer direkt inriktade på att *stabilisera* deras sysselsättningssituation. Dagens beredskapsarbeten är kanske bäst anpassade till ungdomsarbetslösheten som ett »tillfälligt« konjunktur- och tillväxtproblem — de fungerar som sysselsättning medan ungdomarna står i kö och väntar — och inte så väl anpassade till de grupper av ungdomar som har mer strukturella problem av det slag som kan väntas finnas kvar även vid högre efterfrågetryck i ekonomin.

Litteratur

- Björklund, A. 1981. *Studies in the Dynamics of Unemployment*. EFI. Stockholm.
- Björklund, A. 1984. Arbetslöshetens effekter för individen — en granskning av den svenska forskningen. *SOU 1984:31*.
- Freeman, R.B. & Wise, D.A. (eds) 1982. *The Youth Labor Market Problem: Its Nature, Causes, and Consequences*. NBER. Chicago and London.
- Harkman, A. 1983. *Arbetslösa ungdomar i Stockholms län: Ungdomarnas söksätt*. Stockholm.
- Harkman, A. 1984. *Arbetslösa ungdomar i Stockholms län: Långvarig och upprepad arbetslöshet bland ungdomar — karaktär och orsaker*. Stencil. Stockholm.
- Johannesson, J. & Persson-Tanimura, I. 1984. *Arbetsmarknadspolitik 1970-1983*. *SOU 1984:31*.
- Lundahl, M. & Persson-Tanimura, I. 1983. *Kvinnan i ekonomin — hem, yrke, karriär*. Malmö.
- Persson-Tanimura, I. 1980. *Studier kring arbetsmarknad och information*. Lund.
- Persson-Tanimura, I. 1984. *Ungdomars arbetsmarknadssituation och åtgärder mot ungdomsarbetslöshet*. *SOU 1984:31*.
- SOU 1984:31. Arbetsmarknadspolitik under omprövning*. Betänkande av delegationen för arbetsmarknadspolitisk forskning (EFA). Stockholm.

Efterfråge- och utbudsaspekter på arbetslösheten

Jukka Pekkarinen

Arbetarrörelsens ekonomiska forskningsinstitut, Helsingfors

1. Inledning

Jag skall ställa några frågor gällande olika faktorer bakom sysselsättnings- och arbetslöshetsutvecklingen i de olika nordiska länderna under två senaste decennierna. Jag har inga definitiva svar på mina frågor och min analys är ganska preliminär. Jag skall också

Den andra problemgruppen har relativt lätt att få arbeten men svårare att behålla dem, antingen genom att de själva lämnar dem eller genom att arbetsgivaren inte vill behålla dem. Beredskapsarbeten kan för denna grupp komma att fungera bara som ett i raden av andra tillfälliga arbeten och det verkar krävas åtgärder som är mer direkt inriktade på att *stabilisera* deras sysselsättningssituation. Dagens beredskapsarbeten är kanske bäst anpassade till ungdomsarbetslösheten som ett »tillfälligt« konjunktur- och tillväxtproblem — de fungerar som sysselsättning medan ungdomarna står i kö och väntar — och inte så väl anpassade till de grupper av ungdomar som har mer strukturella problem av det slag som kan väntas finnas kvar även vid högre efterfrågetryck i ekonomin.

Litteratur

- Björklund, A. 1981. *Studies in the Dynamics of Unemployment*. EFI. Stockholm.
- Björklund, A. 1984. Arbetslöshetens effekter för individen — en granskning av den svenska forskningen. *SOU 1984:31*.
- Freeman, R.B. & Wise, D.A. (eds) 1982. *The Youth Labor Market Problem: Its Nature, Causes, and Consequences*. NBER. Chicago and London.
- Harkman, A. 1983. *Arbetslösa ungdomar i Stockholms län: Ungdomarnas söksätt*. Stockholm.
- Harkman, A. 1984. *Arbetslösa ungdomar i Stockholms län: Långvarig och upprepad arbetslöshet bland ungdomar — karaktär och orsaker*. Stencil. Stockholm.
- Johannesson, J. & Persson-Tanimura, I. 1984. *Arbetsmarknadspolitik 1970-1983*. *SOU 1984:31*.
- Lundahl, M. & Persson-Tanimura, I. 1983. *Kvinnan i ekonomin — hem, yrke, karriär*. Malmö.
- Persson-Tanimura, I. 1980. *Studier kring arbetsmarknad och information*. Lund.
- Persson-Tanimura, I. 1984. *Ungdomars arbetsmarknadssituation och åtgärder mot ungdomsarbetslöshet*. *SOU 1984:31*.
- SOU 1984:31. Arbetsmarknadspolitik under omprövning*. Betänkande av delegationen för arbetsmarknadspolitisk forskning (EFA). Stockholm.

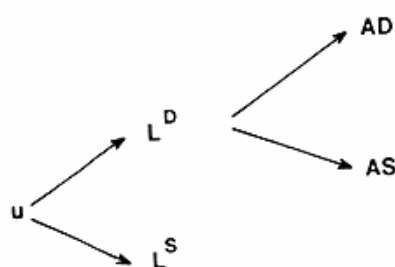
Efterfråge- och utbudsaspekter på arbetslösheten

Jukka Pekkarinen

Arbetsrörelsens ekonomiska forskningsinstitut, Helsingfors

1. Inledning

Jag skall ställa några frågor gällande olika faktorer bakom sysselsättnings- och arbetslöshetsutvecklingen i de olika nordiska länderna under två senaste decennierna. Jag har inga definitiva svar på mina frågor och min analys är ganska preliminär. Jag skall också

Figur 1.

avsiktligt fästa uppmärksamhet vid kontroversiella frågor som är av en stor betydelse för sysselsättningspolitiken. Dessa gäller efterfråge- och utbudsfaktorernas relativa betydelse i olika sammanhang.

Som utgångspunkt kan tas figur 1. Arbetslösheten (u) bestäms av diskrepansen mellan efterfrågan (L^D) på och utbudet (L^S) av arbetskraft. Det här är det första sammanhang där gränsdragningen mellan efterfråge- och utbudsfaktorerna måste göras. Den här frågan som gäller utvecklingen på arbetsmarknaden tas kortfattat upp i sektionen 2.

Mera omfattande skall jag i sektionen 3 diskutera efterfråge- och utbudsfaktorerna på ett annat område, dvs i samband med marknader för varor och tjänster där frågan gäller den totala efterfrågans (AD) och det totala utbudets (AS) relativa betydelse för utvecklingen av efterfrågan på arbete. Jag skall hävda att det är just bestämningen av efterfrågan på arbetskraft som har varit den mest kontroversiella ekonomiska faktorn bakom sysselsättningsutvecklingen. Jag skall syssla mestadels med den här kontroversen. Sektionen 4 avslutar mitt inlägg med några slutsatser och kommentarer.

2. Efterfrågan och utbudet på arbetsmarknaderna

Tabellen 1 ger en antydning av den kvantitativa betydelse efterfrågan på och utbudet av arbetskraften har haft för arbetslöshetsutvecklingen i de olika nordiska länderna på 1960- och 1970-talet. Den presenterar en enkel aritmetisk dekomponering av förändringen i arbetslöshetsprocenten före och efter den första oljekrisen.

Som det framgår av tabellen 1 finns det betydelsefulla kvantitativa skillnader de nordiska länderna emellan vad gäller både efterfrågan på och utbudet av arbetskraften under båda perioderna. Så t ex har ökningstakten i arbetskraften (L^S) stigit avsevärt i Finland (SF), Norge (N) och Sverige (S) medan den har blivit långsammare i Danmark (DK). Men den potentiella arbetskraften, dvs befolkningen i arbetsför ålder, har inte ökat snabbare utan långsammare också i de tre förnämnda länderna. Det är ökningen i förvärvsfrekvensen (L^S/N) som helt och hållet svarar för ökningen i arbetskraften.

Bortsett från Danmark överstiger ökningen i arbetskraften klart ökningen i arbetslös-

hetsprocenten. Men trots det kan det hävdas att ekonomiskt sett denna utbudsfaktors roll inte har varit av strategisk betydelse. För det första härskar det en ganska stor överensstämmelse om att ökningen i arbetskraften och förvärvsfrekvensen kan till en stor del förklaras av vissa demografiska, sociala och kulturella faktorer som har med utbildningen, kvinnornas förändrade roll och dylika saker att göra.

För det andra kan man peka på att förändringen i arbetskraften, närmast i förvärvsfrekvensen, själv beror på utvecklingen i efterfrågan för arbetskraft, dvs är till en del efterfrågebestämd. Också tabellen 1 tyder på det. Jämför man nämligen förändringarna mellan de två tidsperioderna i de olika länderna, ser man att förändringar i arbetskraftens ökningstakt och i förvärvsfrekvensen går i alla länder i samma riktning som förändringarna i tillväxttakten i efterfrågan på arbetskraft, dvs i Finland, Norge och Sverige har de båda stigit tillsammans, i Danmark däremot sjunkit.

Vad residualen, dvs de olika ekonomiska faktorernas roll i förklaringen av förändringarna i utbudet av arbetskraft gäller, måste vi här nöja oss med att bara referera till den ganska allmänna uppfattningen bland forskarna på området att dessa är av en marginal betydelse vid förklaringen av ökningen i arbetslösheten under de senaste åren. Frågan gäller närmast de incitamentseffekter samverkan av olika socialskyddssystem, t ex arbetslöshetsunderstödet, har haft. Man är ganska enige om att fastän deras riktning i många fall är att öka arbetslösheten, har deras faktiska kvantitativa betydelse dock varit marginal.¹

Man kan alltså dra den slutsatsen att fastän förändringarna i arbetskraftsutbudet har varit kvantitativt sett stora och således är en viktig delförklaring för utvecklingen i arbetslösheten, är de ekonomiska bakgrundsfaktorerna inte problematiska i detta sammanhang. Det är vid efterfrågan på arbetskraft man träffar de svåraste ekonomiska tvistefrågorna.

Tabell 1 hjälper till en del att analysera också arbetsmarknadernas efterfrågesida (L^D). Man ser att medan tillväxttakten hos sysselsätta i den offentliga sektorn (L^G) har blivit relativt stabil, förändringarna i den privata sektorns sysselsättning (L^{PR}) närmast svarar för förändringarna i den totala sysselsättningen i alla länder utom Finland där den har minskat, pga jordbrukets minskade roll, i samma takt under båda tidsperioderna. Och det är förändringarna i den privata produktionens (Y) tillväxttakt som avspeglats i ökad arbetslöshet. Tillväxttakten i arbetsproduktiviteten (Y/L) i den privata sektorn har nämligen sjunkit och som sådan lindrat arbetslösheten.

Men vilka faktorer har då förorsakat stagnationen i den privata produktionen och härigenom i sysselsättningen? Denna fråga skall jag diskutera näst.

1. Man kan referera t ex till undersökningar över Storbritannien som ligger som bakgrund till den allmänna ansatsen i Atkinson — Flemming (1978). Jmfr också Nickell — Andrews (1983). Låt oss dock bemärka att det ovan sagda inte är att förneka på förhand vissa speciella faktorerens roll. Så är det t ex i Finland en viktig forskningsuppgift att undersöka vilka effekter övergången till särbeskattningen 1975 har haft på arbetskraftsutbudet.

Tabell 1. Arbetslöshetens dekomponering

Land/Period	$\frac{\Delta u}{u}$		$\frac{\Delta L^S}{L^S}$		$\frac{\Delta L^D}{\Delta L^D}$				
	tot		$\frac{\Delta N}{N}$	$\Delta\left(\frac{L^S}{N}\right)$	tot	$-\left(\frac{\Delta L^G}{L^G}\right)$	$-\left(\frac{\Delta L^{PR}}{L^{PR}}\right)$	$-\left(\frac{\Delta Y}{Y}\right)$	$\Delta\left(\frac{\dot{Y}}{L}\right)$
DK									
1964-1973	-1.2	15.7	9.0	6.7	-16.9	-11.2	-5.7	-30.6	24.9
1973-1981	11.8	10.5	4.0	6.5	1.3	-9.9	11.2	-5.6	16.8
SF									
1964-1973	0.6	3.1	9.9	-6.7	-2.5	-4.5	2.0	-58.3	60.3
1973-1981	3.7	8.0	4.6	3.4	-4.3	-6.5	2.1	-20.3	22.4
N									
1964-1973	0.3	10.1	6.1	4.0	-9.8	-5.4	-4.4	-32.9	35.4
1973-1981	0.6	18.2	4.5	13.7	-17.6	-6.0	-11.7	-32.6	20.9
S									
1964-1973	0.8	6.4	3.9	2.5	-5.6	-10.3	4.7	-33.4	38.1
1973-1981	0.0	10.0	1.8	8.2	-10.0	-11.4	1.4	-7.9	9.3

Teckenförklaring: jmf texten

Källa: OECD

3. Efterfrågan och utbudet på varumarknaderna

Under de senaste tio åren har tyngdpunkten i tolkningen av den totala produktionens bestämningsfaktorer svängt sig klart från den keynesianska efterfrågetolkningen till utbudssidan. Det här håller både den ekonomisk-teoretiska och den ekonomisk-politiska debatten.

Det finns många variationer av utbudsorienterade tolkningar som ofta också är svåra att skilja från varandra. I detta sammanhang fäster jag uppmärksamhet bara vid en tolkning som är en av de vanligaste. Den hävdar att den nutida arbetslösheten är till en stor del klassisk, inte keynesiansk, vid sin natur, dvs den har förorsakats av för höga *reallöner*. Något slags reallönetolkning av arbetslösheten ingår t ex i den prioritering av priskonkurrensförmågan som ekonomisk-politiskt medel som har blivit vanlig i många små öppna ekonomier.

Det är en annan fråga hur man skulle specificera reallönehypotesen och hur den kunde testas. I vad som följer gör man bara ett mycket enkelt och preliminärt steg i denna riktning.² Det baserar sig på en starkt förenklad version av hypotesen om reallönebestämd arbetslöshet. Antar man nämligen homogen output, Cobb-Douglas teknologi med constant returns to scale, Hicks-neutral teknisk utveckling, frånvaro av efterfrågebe-

2. För en nära liknande analys av de större OECD-länderna jmf Sachs (1983).

gränsningar och vinstmaximeringen hos producenterna, bestäms den totale produktionen (Y) av produktionsfunktionen

$$Y = Ae^{ct}L^aK^{(1-a)}$$

där A är en konstant, c takten för teknisk utveckling, t tid, a löneandelen, L arbets- och K kapitalinput. Genom marginalvillkoret

$$W/P = Y_L \quad (\text{där } W/P \text{ är de reala lönekostnaderna})$$

får man för efterfrågan på arbetskraft

$$L^D = (aAe^{ct})^a(W/P)^{-a}K \quad \text{där } a' = \frac{1}{1-a}$$

Den är således direkt proportionell till given kapitalmängd och beror negativt på de reala lönekostnaderna. Vidare kan man se att reallöneelasticiteten hos arbetskraftsefterfrågan är

$$\epsilon_{L,W/P} = -a' = \frac{-1}{1-a}$$

$$\text{där } a \text{ är löneandelen} = \frac{(W/P)L}{Y}$$

Man kan alltså konstatera att i denna enkla analys löneandelen a är den strategiska variabel vilken reallönernas effekt på arbetskraftsefterfrågan beror på.

Om man vidare antar att utbudet av arbetskraft är oändligt elastiskt vid given reallön och efterfrågan således bestämmer sysselsättningen, visar löneandelen reallönernes effekt på sysselsättningen. När löneandelen stiger skulle sysselsättningen sjunka.

Löneandelen kan alternativt tolkas som

1. lönekonstnadernas andel av value added
2. den sk reala produktlönen (W/P) dividerad med arbetsproduktiviteten (Y/L)
3. arbetskostnaderna per producerad enhet dividerade med value-added deflatorn.

Det är också viktigt att se att man använder value added-deflatorn när man kalkylerar löneandelen. Det är möjligt att löneandelen och sysselsättningen varierar fastän t ex fackförningarna fixerar köpvärdet av sina löner. För att se det kan vi skriva identiteterna

$$a = (W/P_v)/(Y/L) = (W/P_c)(P_c/P_v)/(Y/L) = (W/P_c)(P_c/P_m)(P_m/P_v)/(Y/L)$$

där P_v är BNP-deflatorn till faktorkostnader, P_c den implicita konsumtionsdeflatorn och P_m BNP-deflatorn till marknadspriser. Den första termen i det sista uttrycket kan indikera reala lönekrav från arbetstagarnas synpunkt, den andra kanalisera bl a förändringarna i terms of trade och valutakurser som kan vara av en stor betydelse i öppna ekonomier, och den tredje termen avspeglar de indirekta skatternas effekt på löneandelen. Termen (Y/L) i nämnaren indikerar produktivitetstillväxtens minskande effekt på löneandelen.

Man kan alltså konstatera, att fastän reallönekraven (W/P_c) blir konstanta, kan löneandelen, och därmed det totala utbudet och sysselsättningen variera bl a på grund av förändringarna i terms of trade och i valutakurser. Det är just de två sistnämnda faktorerna som tillsammans med nedgången i produktivitetstillväxten har blivit viktiga i många industriländer efter den första oljekrisen.

Men hur väl förklarar löneandelens utveckling då utvecklingen i sysselsättningen och i arbetslösheten? Figuren 2 baserar sig på några enkla kalkyler som gäller utvecklingen i industrin³ i de nordiska länderna sedan 1960-talet. Den sammanfattar de glidande 4-års medeltalen i löneandelen i tillverkningsindustrin (a) å ena sidan och i sysselsättningen i manår i industrin (N) å den andra.

En grov tolkning av den ovannämnda reallönehypotesen är att korrelationen mellan löneandelen och sysselsättningen skulle vara negativ. Nu ser det ut som om denna grova tolkning inte alls skulle gälla för alla nordiska länder under alla tidsperioder.

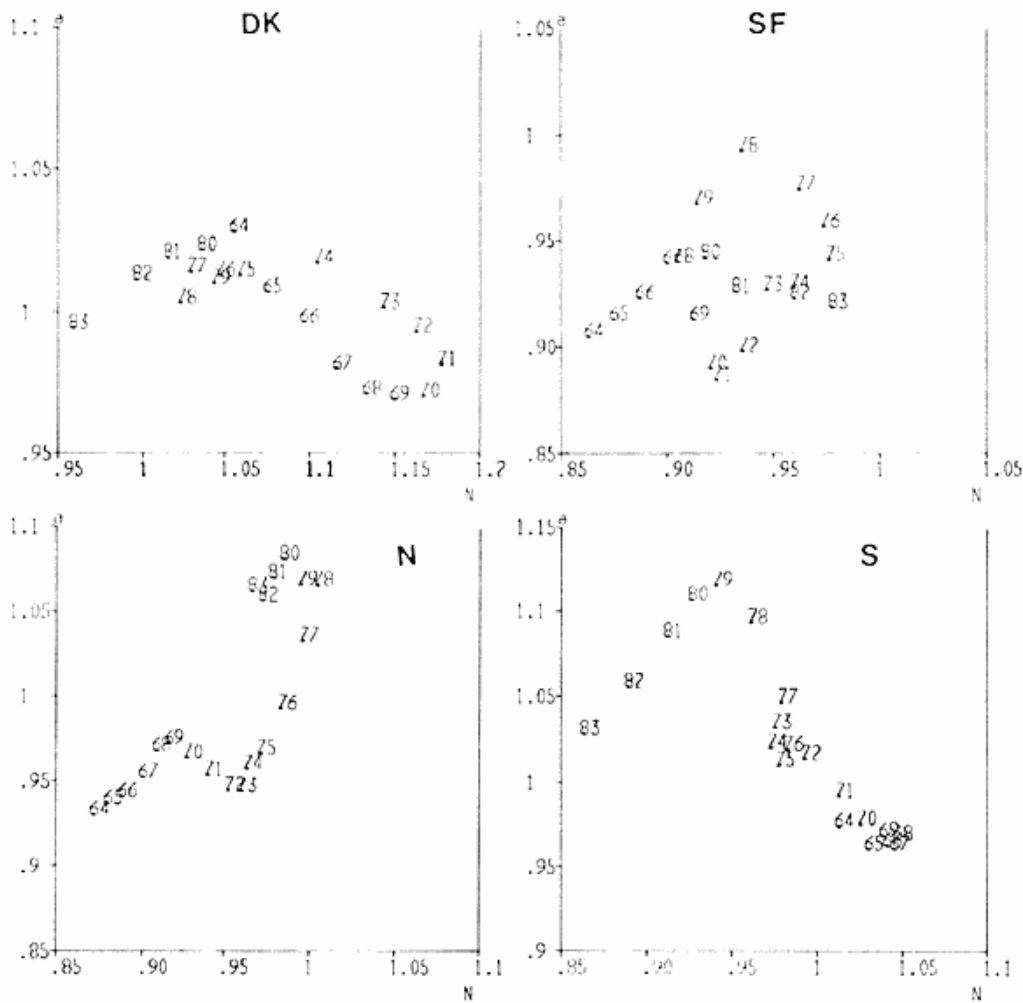
I *Sverige* har sysselsättningen i industrin minskat sedan slutet av 1960-talet. Ända fram till slutet av 1970-talet inträffade det här tillsammans med ökningen i löneandelen. Men under de senaste åren syns sysselsättningen ha minskat trots att löneandelen har sjunkit. Det här tyder på att andra faktorer har medverkat än den oannämnda mekanismen, kanske efterfrågan?

Medan *Sverige* på 1970-talet är ett exempel på negativ korrelation mellan löneandelen och sysselsättningen, har korrelationen i *Norge* varit klart positiv bortsett från början av 1970-talet. Och också där började både sysselsättningen och löneandelen sjunka på 1980-talet.

Danmarks fall tyder på en smula negativ korrelation ända fram till mitten av 1970-talet, men sedan dess har korrelationen igen varit snarare positiv. I *Finland* hittar man flera perioder med både positiv och negativ korrelation. I den finländska debatten har man diskuterat mycket om den sk devalveringscykeln där inflationen, inkomstfördelningen och sys-

3. Det kan ju hävdas att just industrin, som i stort sett motsvarar den öppna sektorn, skulle vara särskilt utsatt för utbuds- och kostnadsbegränsningar.

4. Jmfr Korkman (1981).

Sysselsättningsindexet (N) är baserat på 4-års glidande medeltal av antalet sysselsatta (1975 = 100) i industrin (ISIC 2-5) enligt *OECD Labour Force Statistics*. Indexet för löneandelen (a) har kalkylerats som 4-års glidande medeltal av tillverkningsindustrins deflaterade lönekostnader per producerad enhet (1970 = 100).

Lönekostnaderna per producerad enhet är från OECD och tillverkningsindustrins implicita prisindex från *OECD National Accounts*.

Figur 2.

selsättningen varierar cykliskt.⁴ Det syns som om dessa korrelationsförskjutningar i stort sett sammanfaller med devalveringscyklerna så att korrelationen har varit negativ både under starka tillväxtår — som 1969-71 eller från 1979 framåt — och under stagnationsåren 1975-78. Men mot slutet av 1970-talet finns det också tecken på en positiv korrelation som kanske har med efterfrågeminskning att göra.⁵

5. I den finländska debatten har devalveringscykeln ofta tolkats — i överensstämmelse med hypotesen om en liten öppen ekonomi — som ett utbudsfenomen.

Vilka slutsatser kunde man då dra pga utvecklingen i de olika nordiska länderna? Allt som allt tycks figur 2 inte tala entydigt för reallönehypotesen. I inget land har korrelationen varit negativ hela perioden igenom: också i Sverige, där den negativa korrelationen är dominerande, har 1980-talet varit ett undantag, och i Danmark blev korrelationen redan tidigare positiv. Och dessa avvikelser kom med i bilden just när man började intressera sig för reallönehypotesen. I Norge är en positiv korrelation dominerande och i Finland hittar man förskjutningar i korrelationen över tiden. Kunde man då helt enkelt dra den slutsatsen att reallönehypotesen skulle förkastas bortsett från perioderna med negativ korrelation? Och kunde en positiv korrelation kanske tillskrivas efterfrågefaktorer?

Man kan hävda att den här slutsatsen — även om det sist och slutligen skulle visa sig vara riktig — är förhastad. För det första kan man konstatera att även om man fäster sig vid vår analysram, förutsätter den inte, att relationen mellan löneandelen och sysselsättningen skulle vara densamma i alla länder. Produktionsfunktionens parametrar kan ju vara olika i olika länder. Det är t ex möjligt att antagandet om att substitutionselasticiteten är ett — och att löneandelen är konstant — inte stämmer. Om den är högre och kapitalintensiteten ökas, skulle löneandelen stiga tillsammans med kapitalfördjupningen.

För det andra måste man komma ihåg att analysen baserar sig på en aggregerad produktionsfunktion och som sådan uteslutar vissa naturliga strukturella förändringar inom industrin. Det är t ex möjligt att pga denna strukturella omvandling sysselsättningen flyttas över från industrin till servicenäringar. Det här framgår väl klarast i Sveriges fall. Norge må å andra sidan gälla som ett exempel på ett annat fall där den strukturella omvandlingen inom industrin från den kapitalintensiva sektorn till mera arbetsintensiva branscher har ökat löneandelen tillsammans med sysselsättningen.

Men på en mera principiell nivå måste man oavsett Cobb-Douglas-antagandena osv fråga sig om det överhuvudtaget är berättigat att förutsätta att enbart utvecklingen av löneandelen skulle skilja utbudet från efterfrågan. Till exempel Keynes skulle inte ha godkänt denna tolkning när han definierade den ofrivilliga arbetslösheten. Han var ju av den åsikten att sysselsättningen alltid skulle bestämmas genom marginalvillkoren och att de reala lönekostnaderna således alltid skulle sjunka med ökad sysselsättning under given teknologi.

Numera vet man att Keynes' försök att kombinera jämvikten och marginalvillkoren med efterfrågebegränsningar är problematiskt. Men man kan fråga sig också på andra grunder om efterfrågebegränsningar på varumarknaderna överhuvudtaget utesluter en negativ korrelation mellan sysselsättningen och löneandelen. Det är snarare fallet att reallönerna då är odeterminerade och kan förändras hur som helst beroende på förhållandet mellan priser och löner. Det kan t ex vara fallet att priserna varierar mera med efterfrågeförskjutningar än löner och att löneandelen således sjunker med uppgången i efterfrågan.

Det här kan vara av särskild relevans i de nordiska länder där utrikeshandelspriserna

och terms of trade varierar med efterfrågan på världsmarknaden. Så är det till exempel möjligt att den finländska devalveringscykeln, som avspeglas i figur 2 och som delvis syns följa reallönehypotesen, åtminstone till en del beror på sådana efterfrågeförskjutningar.

Ur den här synvinkeln är det intressant att blicka tillbaka på utvecklingen i början av 1930-talet. Man har ju allmänt medgivit att de var efterfrågefaktorer som förorsakade 1930-talets depression. Men man vet också att i många länder varupriserna sjönk så starkt att reallönerna faktiskt höjdes.

4. Slutkommentar

Jag har hävdad att efterfrågan på arbetskraft är den mest kontroversiella ekonomiska faktorn bakom sysselsättningsutvecklingen. Frågan gäller om det är det totala utbudet eller den totala efterfrågan som har bestämt den. På grund av en mycket enkel analys har jag gjort mestadels skeptiska anmärkningar om sambandet mellan reallöner och sysselsättning. Det syns som om de enklaste versionerna av reallönehypotesen är överdrivna. Men å andra sidan kan man hävda att många av dem som har fäst vikt vid höga reallöners negativa sysselsättningseffekter inte har stött sig på en enkel produktionsfunktionsanalys. Det kan t ex påstås att den inte tillräckligt tar hänsyn till de relativa faktorprisernas roll för sysselsättningen under efterfrågebegränsningar eller till inkomstfördelningens effekt på investeringar och därigenom på sysselsättningen på lång sikt. Samspelet mellan reallöner, priskonkurrensförmåga, extern balans och efterfrågereglernas begränsningar, som många anser vara mycket viktigt i öppna ekonomier, kommer också fram på ett mycket bristfälligt sätt i den föregående analysen.⁶

Men å andra sidan är det ett faktum att i synnerhet i den ekonomisk-politiska debatten reallönernes sysselsättningseffekter ofta presenteras på ett mycket enkelt sätt som i andan är nära besläktad med vår egen tolkning ovan. Den kan således tas som varning för att överförenkla reallönehypotesen. Utan tvivel behöver vi mera forskning och mera utvecklade metoder för att diskriminera mellan efterfråge- och utbudsfaktorernas roll för sysselsättningen.

Litteratur

Atkinson, A.B. 1978. Unemployment, Social Security and Incentives in Britain. <i>Midland Bank Review</i>. Dréze, Jacques H och Modigliani, Franco 1981. The Trade-off between Real Wages and Employment in an Open Economy (Belgium). <i>European Economic Review</i> 15: 1-40. Korkman, Sixten 1981. Växelkurspolitik och	inre stabilitet i Finland. <i>Ekonomisk Debatt</i> 9 nr 2. Nickell, S. J. och Andrews M. 1983. Trade Unions, Real Wages and Employment in Britain 1951-79. <i>Oxford Economic Papers</i> 35. Suppl: 183-206. Sachs, Jeffrey D. 1983. Real Wages and Unemployment in the OECD Countries. <i>Brookings Papers on Economic Activity</i> 1:1983: 255-289.

6. Jmfr Dréze och Modigliani (1981).

och terms of trade varierar med efterfrågan på världsmarknaden. Så är det till exempel möjligt att den finländska devalveringscykeln, som avspeglas i figur 2 och som delvis syns följa reallönehypotesen, åtminstone till en del beror på sådana efterfrågeförskjutningar.

Ur den här synvinkeln är det intressant att blicka tillbaka på utvecklingen i början av 1930-talet. Man har ju allmänt medgivit att de var efterfrågefaktorer som förorsakade 1930-talets depression. Men man vet också att i många länder varupriserna sjönk så starkt att reallönerna faktiskt höjdes.

4. Slutkommentar

Jag har hävdats att efterfrågan på arbetskraft är den mest kontroversiella ekonomiska faktorn bakom sysselsättningsutvecklingen. Frågan gäller om det är det totala utbudet eller den totala efterfrågan som har bestämt den. På grund av en mycket enkel analys har jag gjort mestadels skeptiska anmärkningar om sambandet mellan reallöner och sysselsättning. Det syns som om de enklaste versionerna av reallönehypotesen är överdrivna. Men å andra sidan kan man hävda att många av dem som har fäst vikt vid höga reallöners negativa sysselsättningseffekter inte har stött sig på en enkel produktionsfunktionsanalys. Det kan t ex påstås att den inte tillräckligt tar hänsyn till de relativa faktorprisernas roll för sysselsättningen under efterfrågebegränsningar eller till inkomstfördelningens effekt på investeringar och därigenom på sysselsättningen på lång sikt. Samspelet mellan reallöner, priskonkurrensförmåga, extern balans och efterfrågereglernas begränsningar, som många anser vara mycket viktigt i öppna ekonomier, kommer också fram på ett mycket bristfälligt sätt i den föregående analysen.⁶

Men å andra sidan är det ett faktum att i synnerhet i den ekonomisk-politiska debatten reallönernes sysselsättningseffekter ofta presenteras på ett mycket enkelt sätt som i andan är nära besläktad med vår egen tolkning ovan. Den kan således tas som varning för att överförenkla reallönehypotesen. Utan tvivel behöver vi mera forskning och mera utvecklade metoder för att diskriminera mellan efterfråge- och utbudsfaktorernas roll för sysselsättningen.

Litteratur

Atkinson, A.B. 1978. Unemployment, Social Security and Incentives in Britain. <i>Midland Bank Review</i>. Dréze, Jacques H och Modigliani, Franco 1981. The Trade-off between Real Wages and Employment in an Open Economy (Belgium). <i>European Economic Review</i> 15: 1-40. Korkman, Sixten 1981. Växelkurspolitik och	inre stabilitet i Finland. <i>Ekonomisk Debatt</i> 9 nr 2. Nickell, S. J. och Andrews M. 1983. Trade Unions, Real Wages and Employment in Britain 1951-79. <i>Oxford Economic Papers</i> 35. Suppl: 183-206. Sachs, Jeffrey D. 1983. Real Wages and Unemployment in the OECD Countries. <i>Brookings Papers on Economic Activity</i> 1:1983: 255-289.

6. Jmfr Dréze och Modigliani (1981).